

**Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laeiksi valtion
eläkelain ja valtion perhe-eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 134/1995 vp laeiksi valtion eläkelain ja valtion perhe-eläkelain muuttamisesta. Edus-

kunta, jolle sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 18/1995 vp, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) 12 §:n 5 ja 6 momentti ja 18 d §:n 2 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 12 §:n 5 momentti 27 päivänä lokakuuta 1995 annetussa laissa (1231/95), 12 §:n 6 momentti 15 päivänä heinäkuuta 1994 annetussa laissa (638/94) ja 18 d §:n 2 momentti 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (618/91),
muutetaan 1 §:n 8 ja 9 momentti, 2 §:n 1 momentin 4 kohta ja 3 momentti, 5 §:n 8 momentti, 5 a §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentin 3 kohta, 7 §, 9 §:n 1 momentin a ja b kohta sekä 2 momentti, 10 §:n 7 ja 8 momentti, 10 a §:n 1 momentin 1 kohta ja 4 momentti, 12 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 ja 4 momentti, 15 §:n 5 momentti, 15 a §:n 6 momentti, 16 §:n 1 momentti, 18 §:n 1 momentti, 18 c §:n 1 ja 2 momentti sekä 18 e §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 8 ja 9 momentti mainitussa 27 päivänä lokakuuta 1995 annetussa laissa, 5 a §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentin a ja b kohta, 10 a §:n 1 momentin 1 kohta ja 4 momentti, 12 §:n 1 momentti sekä 15 §:n 5 momentti 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1528/93), 2 §:n 1 momentin 4 kohta ja 9 §:n 2 momentti 3 päivänä helmikuuta 1989 annetussa laissa (103/89), 2 §:n 3 momentti 13 päivänä tammikuuta 1989 annetussa laissa (21/89), 5 §:n 8 momentti, 15 a §:n 6 momentti, 18 c §:n 1 ja 2 momentti ja 18 e §:n 1 momentti mainitussa 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa, 6 §:n 1 momentin 3 kohta muutettuna 10 päivänä joulukuuta 1971 annetulla lailla (851/71) ja mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1993 annetulla lailla, 7 § muutettuna 16 päivänä tammikuuta 1987 annetulla lailla (8/87) sekä mainituilla 30 päivänä joulukuuta 1993 ja 27 päivänä lokakuuta 1995 annetuilla laeilla, 10 §:n 7 ja 8 momentti 15 päivänä heinäkuuta 1994 annetussa laissa (638/94), 14 §:n 2 momentti 8 päivänä helmikuuta 1991 annetussa laissa (229/91), 14 §:n 4 momentti 9 päivänä elokuuta 1985 annetussa laissa (696/85) ja 16 §:n 1 momentti 29 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (664/76), sekä
lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainituilla 3 päivänä helmikuuta 1989 annetulla lailla, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, lakiin uusi 7 a—7 e §, 9 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainituilla 10 päivänä joulukuuta 1971, 3 päivänä helmikuuta 1989 sekä 30 päivänä joulukuuta 1993 annetuilla laeilla, uusi 3 ja 4 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, 10 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainituilla 3 päivänä helmikuuta 1989, 30 päivänä joulukuuta 1993 ja 15 päivänä heinäkuuta 1994 annetuilla laeilla, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4—8 momentti siirtyvät 5—9 momentiksi, 15 a §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 19 päivänä huhtikuuta 1985 annetulla lailla (326/85) sekä mainituilla 3 päivänä helmikuuta 1989 ja 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetuilla laeilla, uusi 8 momentti, 18 b §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa, uusi 4 momentti, sekä lakiin uusi 18 f § seuraavasti:

1 §

Palvelus, joka on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kymmenen vuotta sen vuoden loppuun mennessä, jonka aikana edunsaaja on täyttänyt 54 vuoden iän, päätetään eläkkeen laskemista varten teknisesti sanotun vuoden lopussa. Jollei palvelus ole edellä mainittuna ajankohtana jatkunut kymmentä vuotta, se päätetään sen vuoden lopussa, jona kymmenen vuotta täyttyy. Palvelusta ei kuitenkaan päätetä enää sen vuoden jälkeen, jonka päättymisestä on kaksi täyttä kalenterivuotta edunsaajan eläkeikään tai sitä alempaan eroamisikään. Edunsaajan jatkaessa työnte-koaan hänen katsotaan olevan uudessa palveluksessa. Palvelusta ei kuitenkaan katkaista, jos edunsaajan palkka on katkaisun jäl-keisessä palveluksessa alentunut sellaisen poikkeuksellisen syyn johdosta, joka on il-maantunut ennen palveluksen tässä momen-tissa tarkoitettua päättämistä, ja jos 7 c §:n soveltamisen edellytykset tällöin täyttyvät. Palvelusta ei katkaista myöskään, jos palve-lus päättyy tai eläketapahtuma sattuu ennen kuin palveluksen tässä momentissa tarkoite-tusta päättämisestä on kulunut yksi vuosi.

Sen estämättä, mitä 5—8 momentissa sää-detään palveluksen päättymisestä, katsotaan palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisena työn-tekijään eläkelain 8 §:n 3 momentissa tarkoi-tettua vuoden aikaa laskettaessa sekä tämän lain 9 §:n 5 momenttia sovellettaessa. Sen estämättä, mitä 8 momentissa säädetään pal-veluksen päättymisestä, katsotaan palveluk-sen jatkuneen yhdenjaksoisena myös 5 tai 6 momenttia sovellettaessa.

2 §

Tämä laki ei koske

4) palvelusta, jossa edunsaajan työansio palveluksesta on keskimäärin alle 90 mark-kaa kuukaudessa;

Tätä lakia sovellettaessa katsotaan palve-luksen jatkuneen yhdenjaksoisesti vähintään yhden kuukauden myös silloin, kun edunsa-aja on ollut vähintään kahtena peräkkäisenä kalenterikuukautena alle kuukauden jatku-neissa palveluksissa edellyttäen, että työan-sio kunakin kalenterikuukautena nousee ai-nakin 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun markkamäärään ja edunsaaja on ollut työssä vähintään 20 tuntia kalenterikuukaudessa.

3 §

Jos eläketurvan syntymisen tai eläkemak-sujen maksuvelvollisuuden kiertämiseksi on oikeustoimelle annettu sellainen sisältö, joka ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoi-tusta, on eläketurvan olemassaoloa tai eläke-maksujen maksuvelvollisuutta ratkaistaessa meneteltävä asian todellisen luonteen ja tar-koituksen mukaisesti. Jos syntyy epäselvyyt-tä siitä, onko edunsaajaan sovellettava tätä lakia, ratkaisee asian asianomaisen työnanta-jan tai edunsaajan hakemuksesta valtiokont-tori. Valtiokonttori ratkaisee myös asian ti-lanteessa, jossa voidaan epäillä kysymykses-sä olevan eläketurvan syntymisen tai eläke-maksujen maksuvelvollisuuden kiertäminen. Päätökseen saa hakea muutosta niin kuin 23 §:ssä säädetään.

5 §

Valtiovarainministeriö voi yksittäistapauk-sissa valtion edun vaatiessa määrätä, että eläkeajaksi luetaan kokonaan tai osaksi aika 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen muussakin kuin 1 ja 5 momentissa mainitussa palveluk-sessa tai tehtävässä.

5 a §

Jos työkyvyttömyys tai työttömyys on al-kanut ennen kuin palveluksen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan tämän palve-luksen perusteella myönnettävää työkyvyttö-myys- tai työttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työ-kyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja eläkeiän tai tätä alemman eroamisian väli-nen aika (*tuleva aika*). Edellytyksenä on kui-tenkin, että edunsaaja on ollut työkyvyttö-myyden tai työttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuu-kautta työntekijään eläkelain 8 §:n 4 momen-tissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeutta-vassa, Suomessa järjestetyn työeläketurvan piiriin kuuluvassa ansiotyössä. Edellä tarkoi-tettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa kat-sotaan eläkkeeseen oikeuttavaksi sellainen kalenterikuukausi, jolta edunsaaja on saanut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työnteki-jään eläkelaisa tarkoitettuja ansioita edellyt-täen kuitenkin, että ansiot koko kalenteri-vuodelta ovat vähintään yhtä suuret kuin lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu markkamää-

rä. Kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaisissa (662/85) tarkoitettuja ansioita, otetaan vastaavasti huomioon, jos ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään sanotun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun markkamäärän suuruiset.

6 §

Eläkeajaksi ei kuitenkaan lueta:

3) aikaa, jonka työ tai virantoimitus palveluksen jatkuessa on ollut palkattomasti keskeytyneenä yhdenjaksoisesti enemmän kuin yhden vuoden tai edunsaaja on palkattoman keskeytyksen aikana ollut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun tai vastaavan ulkomaisen eläketurvan piiriin kuuluvassa työssä; keskeytysaika luetaan kuitenkin tällöinkin eläkeajaksi, jos palkattomuuden syynä on ollut:

a) 5 a §:ää soveltaen myönnetyn työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen suorittaminen; tai

b) sairausvakuutuslain 21 ja 23 §:ään perustuen myönnetty virkavapaus tai loma siltä osin kuin sairausvakuutuslain mukaan tuleva äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainloma kohdistuu siihen tai virkavapaus, jonka aikana edunsaaja saa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista kuntoutusrahaa, kuntoutusrahallain mukaista kuntoutusrahaa, valtiokonttorin ohjeisiin perustuvaa varhaiskuntoutuksen kuntoutusrahaa taikka ansionmenetyskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella, ei kuitenkaan, jos kuntoutusrahaa on maksettu eläkkeen lisänä; eikä

7 §

Eläkkeen perusteena oleva palkka (*eläkepalkka*) määrätään kustakin palveluksesta erikseen. Eläkepalkka lasketaan palveluksen päättymisvuotta edeltäneiden enintään 10 viimeisen kalenterivuoden työansioista (*valintavuodet*). Palveluksen päättymisvuosi otetaan kuitenkin yhtenä valintavuotena huomioon, jos palvelus on jatkunut enintään kolmen kalenterivuoden aikana tai koko päättymisvuoden taikka pitempään kuin yhden vuoden 1 §:n 8 momentissa tarkoitetun palveluksen päättämisen jälkeen. Eläkepalk-

kaa laskettaessa valintavuosien työansiot tarkistetaan 16 §:n mukaisesti.

Eläkepalkkaa laskettaessa jätetään huomioon ottamatta sellaiset valintavuodet ja vastaavat ansiot, joina vuosina ansioiden keskimäärä on vähemmän kuin 50 prosenttia kaikkien valintavuosien työansioiden keskimäärästä. Vuosia, jotka näin jätetään huomioon ottamatta, voi kuitenkin olla enintään kolmannes valintavuosista.

Eläkepalkka on edellä sanotulla tavalla huomioon otettujen kalenterivuosien työansioiden keskimäärä kuukautta kohden.

Eläkepalkkaa laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon aikaa, jolta edunsaajalla on ollut oikeus saada 5 b §:n 2 momentissa tarkoitettua täysitehoista eläkettä. Jos palvelus on päätetty 1 §:n 8 momentin nojalla, katsotaan sen kuitenkin tätä pykälää sovellettaessa jatkuneen yhdenjaksoisesti, jos eläkkeen määrä siten laskettuna on suurempi.

Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän pykälän soveltamisesta.

7 a §

Eläkepalkkaa laskettaessa kunkin valintavuoden työansiosta vähennetään määrä, joka vastaa sanotulle kalenterivuodelle vahvistettua edunsaajan eläkemaxiprosenttia.

Työansiota ei kuitenkaan vähennetä edunsaajan eläkemaxin vuoksi enempää kuin sillä suhteellisella määrällä, jolla ansiotason suhteellinen nousu ylittää hintojen suhteellisen nousun vuoden 1992 kolmannelta vuosineljänneksestä sanotun työansion ansaitsemisvuotta edeltäneen kalenterivuoden kolmannen vuosineljänneksen loppuun mennessä. Kunakin vuonna vähennetään kuitenkin vähintään edelliselle kalenterivuodelle vahvistettu suhteellinen määrä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu vähennys tehdään käyttämällä työntekijäin eläkelain 7 a §:n 3 momentissa tarkoitettua kerointa.

7 b §

Jos 7 §:ssä tarkoitettuihin kalenterivuosiiin sisältyy työsopimuslain (320/70) 34 §:ssä tai valtion virkamiesasetuksen (971/94) 23 ja 24 §:ssä tarkoitettua palkatonta erityisäitiys-, äitiys- tai vanhempainloma taikka hoitovapaata, eläkepalkka lasketaan 7 §:stä poiketen siten, että kalenterivuosina otetaan huomioon enintään kymmenen viimeistä sellaista ka-

lenterivuotta, joihin ei sisälly mainittua palkatonta aikaa.

Jos kuitenkin 1 momentissa tarkoitettua palkatonta aikaa sisältyy palveluksen kaikkiin kalenterivuosiin tai valituksi tulleista vuosista mikään ei sisälly palveluksen kymmeneen viimeiseen kalenterivuoteen, eläkepalkkana pidetään sitä palveluksessaoloaikaista keskimääräistä ansiota, joka vastaa vakiintunutta ansiotasoa ennen palveluksen päättymistä.

Eläkepalkka määrätään 7 tai 7 c §:n edellytysten mukaisesti, jos se niin laskettuna on suurempi.

Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia ohjeita tämän pykälän soveltamisesta.

7 c §

Jos edunsaajan ilmoituksen johdosta tulee selvitetyn, että eläkepalkka on hänen tämän lain alaisessa palveluksessa jonkin enintään kymmenen vuotta ennen eläketapahtumaa ilmaantuneen poikkeuksellisen syyn vuoksi alempi kuin hänen 16 §:n mukaisesti tarkistettu eläkepalkkansa samassa palveluksessa ennen tällaisen syyn ilmaantumista niin pitkänä aikana, että suurempaa palkkaa voitiin pitää vakiintuneena, ja jos tällä seikalla on vähintään 20 prosentin vaikutus eläketurvaan, pidetään palveluksen eläkepalkkana sitä keskimääräistä työansiota, joka edunsaajalla olisi ollut, jollei mainittua syytä olisi esiintynyt.

Jos edunsaaja esittää riittäväksi katsottavan selvityksen, noudatetaan 1 momentin säännöstä, vaikka poikkeuksellinen syy olisi ilmaantunut aikaisemmin kuin kymmenen vuotta ennen eläketapahtumaa.

Jos tulee selvitetyn, että eläkepalkka on poikkeuksellisesta syystä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla korkeampi kuin vakiintunut työansio, voidaan eläkepalkkaa samalla tavoin alentaa.

Sen estämättä, mitä 1 §:n 5 ja 6 momentissa säädetään palveluksen päättämistä työajassa tapahtuneen muutoksen johdosta, katsotaan sanotun palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisesti tätä pykälää sovellettaessa.

Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän pykälän soveltamisesta.

7 d §

Eläkepalkkaa laskettaessa työansio määräytyy maksuajankohdan mukaan samoin perustein kuin veron ennakkoa tai veroa pi-

dätettäessä. Työansiona ei kuitenkaan pidetä:

1) palveluksen päättyessä maksettavaa lomakorvausta;

2) jäljempänä 15 §:n 1 momentin viimeisessä virkkeessä tarkoitettuja etuuksia, jotka kohdistuvat palveluksen päättymisen jälkeiseen aikaan;

3) edunsaajalle suoritettua ulkomaanedustuksen virkamiesten palkkauksesta annetun lain (346/88) 2 §:ssä mainittua paikalliskorotusta ja lain 3 §:ssä mainittuja korvauksia sekä ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella maksettavista korvauksista annetussa asetuksessa (652/93) mainittuja paikalliskorotusta ja korvauksia; eikä

4) palkkioita komiteoissa tai toimikunnissa tehdystä työstä taikka muista tehtävistä, joita ei ole pidettävä palvelukseen kuuluvina.

7 e §

Lakkautuspalkalle asetetun edunsaajan eläkepalkka määrätään 7—7 d §:n mukaisesti muutoin, paitsi että se määrätään enintään neljästä viimeisestä kalenterivuodesta, joina palvelus on jatkunut lakkautuspalkalle asettamiseen saakka, kuitenkin siten, että eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään palveluksen päättymiseen saakka, jos eläke täten laskettuna on suurempi.

9 §

Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että palvelus on jatkunut yhdenjaksoisena vähintään yhden kuukauden, ja että edunsaajan sairauden, vian tai vamman johdosta

a) palveluksen kestäessä on käynyt kykenemättömäksi virkaansa tai työhönsä todennäköisesti vähintään vuoden ajaksi, työkyvyttömyyden alkamisesta kulunut aika mukaan luettuna;

b) palveluksen kestäessä on käynyt sillä tavoin työkyvyttömäksi, että hänen työkykynsä voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida alentuneen vähintään 2/5:lla yhtä pitkäksi ajaksi kuin a kohdassa säädetään; tai

Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai 3 momentissa tarkoitettuna kuntoutustukena määräajaksi. Kun työkyvyttömyyseläke myönnetään 1 momentin d kohtaa soveltaen, se myönnetään joko täytenä eläkkeenä tai osaeläkkeenä taikka yksilöllisenä varhaiseläkkeenä sen mukaan kuin sen pe-

rusteena oleva eläke on myönnetty.

Kuntoutustuki myönnetään edunsaajan kuntoutumisen edistämiseksi niin pitkäksi ajaksi kuin hänen arvioidaan olevan estynyt tekemästä ansiotyötä työkyvyttömyyden vuoksi. Kuntoutustukea myönnettäessä on varmistettava, että edunsaajalle on laadittu hoito- tai kuntoutussuunnitelma. Kuntoutustuki voidaan myöntää työkyvyttömälle edunsaajalle myös siksi ajaksi, jonka hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelu kestää. Mitä muualla laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeestä ja sen saajasta, sovelletaan kuntoutustukeen ja sen saajaan.

Edunsaajalla on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 1 momentissa ja 9 b §:ssä mainitut osaeläkkeenä myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset. Päätökseen saa hakea muutosta niin kuin 23 §:ssä säädetään. Myönteinen ennakkopäätös on valtiokonttoria sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työnantajan ja edunsaajan sopiman sitä pitemmän ajan kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

10 §

Siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan 5 a §:n 1 momentissa tarkoitettu tuleva aika tai 5 §:n 4 momentin perusteella aika, jolta edunsaaja on saanut täysitehoista eläkettä, eläkkeen määrä on kuitenkin 1/10 prosenttia eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudesta siltä osin kuin tuleva aika koskee tai eläkettä on saatu 50 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta ja 1/15 prosenttia eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudesta siltä osin kuin tuleva aika koskee tai eläkettä on saatu 60 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta.

Jos edunsaajalla 5 §:n 5 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetun palveluksen perusteella on oikeus eläkkeeseen myös työntekijäin eläkelain nojalla tai jos hänellä valtion palvelukseen ulkomailta otettuna työntekijänä toimimisen perusteella on oikeus myös sellaiseen ulkomailta tulevaan eläkkeeseen tai sitä vastaavaan etuuteen, jonka kustannuksiin valtio on osallistunut, tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään:

1) työntekijäin eläkelain mukainen eläke siltä osin kuin se perustuu samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke; ja

2) valtion palvelukseen ulkomailta otettuna työntekijänä toimimisen perusteella ulkomailta tuleva eläke tai sitä vastaava etuus siltä osin kuin se perustuu samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke, jolloin ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain mukaisesta eläkkeestä muiden eläkkeiden ja korvausten johdosta tehtävää vähennystä. Eläkkeen enimmäismäärästä on muutoin voimassa mitä jäljempänä säädetään.

Edellä 8 momentin 2 kohdassa tarkoitettu eläkettä vastaava etuus vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä valtiovarainministeriön vahvistamien laskentaperusteiden mukaisesti.

10 a §

Muuta kuin osa-aikaeläkettä korotetaan työeläkelisällä, jos edunsaaja on saanut:

1) työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa joko työttömyysturvalain tarkoittamana palkansaajana tai työttömyysturvalain 1 a §:n 1 momentin 1—3 kohdan tarkoittamana yritystoimintaa harjoittaneena henkilönä;

Työttömyysturvalain 17 §:n mukaista soviteltua työttömyyspäivärahaa saaneen edunsaajan työttömyyspäivien lukumääränä käytetään saatuja päivärahoja vastaavien täysien päivien lukumäärää. Samoin menettelyä, jos muuta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu muutoin kuin täyttä päivärahaa vastaavana.

12 §

Myönnettäessä eläke 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulle vanhalle edunsaajalle eläkkeen enimmäismäärä lasketaan soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti. Sellaisen vanhan edunsaajan osalta, joka on syntynyt vuoden 1959 jälkeen tai jolla ei ole vuoden 1994 loppuun mennessä tämän lain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa vähintään viittä vuotta, yhteensovitusraja on 60 prosenttia yhteensovitusperusteesta. Muiden kuin edellä tässä momentissa tarkoitettujen vanhojen edunsaajien ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen edunsaajien eläkettä yhteensovitettaessa käytetään kuitenkin sanottu 60 prosentti sijasta seuraavan taulukon mukaista prosenttimäärää, joka määräytyy tämän lain mukaan vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavan palvelusajan perusteella:

Eläkeaikaa vähintään	Prosenttia
30 vuotta	66
25 vuotta	65
20 vuotta	64
15 vuotta	63
10 vuotta	62
5 vuotta	61

14 §

Eläkkeen korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä, ei kuitenkaan ajalta ennen kuin kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona edunsaaja on esittänyt valtiokonttorille vaatimuksensa sekä eläkkeen perustetta ja määrää koskevan sellaisen selvityksen kuin häneltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös valtiokonttorin mahdollisuudet hankkia selvitys. Saman päätöksen perusteella myöhemmin suoritettavalle eläke-erälle korotus kuitenkin lasketaan eräpäivästä. Milloin valtiokonttorin antamaan päätökseen on valittamalla haettu muutosta, voi valtion eläkelautakunta tai vakuutusosoikeus määrätä, että korotus lasketaan myöhemmästä ajankohdasta, jos valtiokonttori osoittaa muutoksenhaun aikana tapahtuneen oleellisen muutoksen edunsaajan olosuhteissa.

Eläkkeen korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 15 markkaa, ei ole maksettava. Edellä sanottua markkamäärää tarkistetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin 1 virkkeessä säädetyn palkkaindeksiluvun mukaan. Tarkistettu markkamäärä pyöristetään lähimmäksi täydeksi markaksi.

15 §

Jos vanhuuseläke tai sellainen täysi työkyvyttömyyseläke, jonka suuruutta määrättäessä ei ole sovellettu 5 a §:ää, on ennen 11 tai 12 §:n mukaista eläkkeen enimmäismäärän laskemista pienempi kuin 2,50 markkaa kuukaudessa, voidaan eläke maksaa kertasuorituksena, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön työntekijäin eläkelain 19 b §:n soveltamista varten vahvistamien perusteiden mukaan. Kertasuorituksen saaneella ei sen jälkeen ole saman eläketapahtuman johdosta oikeutta eläkkeeseen siitä palveluksesta, johon kertasuoritusta vastaava eläke on perustunut. Jos määräajaksi myönnetty työkyvyt-

tömyyseläke on maksettu kertasuorituksena, voidaan eläkkeensaajalle kuitenkin myöntää eläke siltä ajalta, jonka hänen työkyvyttömyytensä määrääjän jälkeen jatkuu. Edellä sanottu markkamäärä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin 1 virkkeen soveltamista varten.

15 a §

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, eläkettä ei makseta siltä ajalta, jolta edunsaaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahalain (611/91) mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetyskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

Jos edunsaajalla on oikeus saada sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa vastaavaa ulkomailta maksettavaa etuutta, se otetaan huomioon työkyvyttömyyseläkkeen alkamisaikaa määrättäessä samalla tavalla kuin sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, kuitenkin enintään sairausvakuutuslain mukaiseen enimmäissuoritus aikaan saakka.

16 §

Eläkkeen perusteena oleva palkka tarkistetaan eläkettä myönnettäessä ja 13 §:ää sovellettaessa niiden indeksilukujen mukaan, jotka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

18 §

Työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, sen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan, jos eläkkeen saaja, ennen kuin on saavuttanut eläkeiän, todetaan ansiotyöhön kykeneväksi ja jos hänelle on tarjolla sellaista valtion tai muuta ansiotyötä, jota ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana. Eläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos sen saaja ilman hyväksyttävää syytä ei ole suostunut eläkelaitoksen määräämään ja kustannettavaan tutkimukseen tai hoitoon, hengenvaaralliseksi katsottavaa tutkimus- ja hoitotoimenpidettä lukuun ottamatta, taikka jos hän ilman pätevää syytä on kieltäytynyt

kuntoutuksesta tai koulutuksesta. Kuntoutustuki voidaan lakkauttaa, jos kuntoutustuen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt kuntoutuksesta.

18 b §

Sellaisessa 1 momentissa tarkoitettussa työhönvalmennuksessa, jossa kuntoutukseen osallistuva ei ole palvelussuhteessa työhönvalmennuksen järjestäjään, sattuneesta tapaturmasta tai saadusta ammattitaudista suoritetaan kuntoutettavalle korvaus valtion varoista soveltuvin osin samojen perusteiden mukaan kuin tapaturvavakuutuslaissa (608/48) säädetään työtapaturmasta. Asian, joka koskee korvauksen suorittamista valtion varoista tämän momentin nojalla, käsittelee ensimmäisenä asteena valtiokonttori.

18 c §

Muulla kuin työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetulla edunsaajalla on oikeus kuntoutusrahaan niiltä kalenterikuukausilta, joiden aikana hän on estynyt tekemästä ansiotyötä 18 b §:ssä tarkoitetun kuntoutuksen johdosta.

Kuntoutusrahaa voidaan maksaa myös kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta sekä kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta. Tällöin kuntoutusrahaa maksetaan kuitenkin enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden kummankin syyn perusteella erikseen laskettuna, jollei sen maksaminen pidemmältä ajalta ole kuntoutuksen etenemisen turvaamiseksi perusteltua.

18 e §

Kuntoutusrahasta ja sitä koskevasta päätöksenteosta on soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa on säädetty eläkepäätöksestä, sitä koskevasta muutoksenhakumenettelystä, eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuudesta sekä eläkkeen maksamisesta ja takaisinperinnästä. Muutosta ei kuitenkaan saa hakea päätökseen, joka koskee oikeutta 18 b §:n mukaiseen kuntoutukseen tai 18 c §:n 2 momentin mukaiseen kuntoutusrahaan, eikä päätökseen, joka koskee 18 c §:n 3 momentin ja 18 d §:n 3 momentin mukaista harinnanvaraista kuntoutusavustusta.

18 f §

Jos edunsaajalle eläkelaitoksen päätöksen perusteella 18 b §:n 1 momentin mukaisesti tehdään kuntoutustutkimuksia taikka annetaan työhön ja ammattiin johtavaa koulutusta tai työhönvalmennusta tai lääkinnällistä kuntoutusta, kuntoutustukeen maksetaan kuntoutuskorotus. Korotus maksetaan myös, jos vastaavan päätöksen on antanut jokin muu työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä kuntoutustukena maksava eläkelaitos.

Kuntoutuskorotus maksetaan niin ikään, jos 1 momentissa tarkoitettu päätös koskee edunsaajaa, joka saa työkyvyttömyyseläkettä muuna kuin kuntoutustukena.

Kuntoutuskorotus on 33 prosenttia kuntoutustuen tai työkyvyttömyyseläkkeen 11 tai 12 §:n mukaisesti yhteensovitutetusta määrästä. Se maksetaan niiltä kalenterikuukausilta, joiden ajan kuntoutus kestää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Tämän lain 2 §:n 1 momentin 4 kohdan markkamäärä vastaa työntekijäin eläkelain 9 §:n tarkoittamaa indeksilukua vuodelle 1966.

Lain 6 §:n 1 momentin 3 kohtaa sovelletaan palkattomaan keskeytykseen, joka alkaa lain tultua voimaan. Ennen lain voimaantuloa alkanutta keskeytysaikaa ei oteta huomioon eläkepalkkaa laskettaessa.

Lain 7, 7 a, 7 b, 7 d ja 7 e §:ää sovelletaan palvelukseen, joka päättyy 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen.

Siltä osin kuin lain 7 §:n 1 momentin mukaan määriteltäviin valintavuosiin luetaan kalenterivuosia ajalta ennen tämän lain voimaantuloa, määrätään nämä kalenterivuodet ja niitä vastaavat työansiot soveltaen 7 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Tämän lain 7 §:n 2 momenttia ei sovelleta lain voimaantuloa edeltäviin valintavuosiin. Sellaisessa upseerin tai opistoupseerin virassa, johon ehdottomana kelpoisuusvaatimuksena on upseerin tai opistoupseerin virkatutkinto, taikka värvätyn, sotilasammattihenkilön, rajavartijan tai merivartijan tehtävissä palvelevan edunsaajan eläkepalkka lasketaan lain 7 §:stä poiketen enintään seitsemän valintavuoden työansioista, jos palvelus päättyy ennen vuotta 2008, enintään kahdeksan vuoden työansioista, jos palvelus päättyy vuonna 2008 ja enintään

yhdeksän valintavuoden työansioista, jos palvelus päättyy vuonna 2009.

Lain 7 c §:ää sovelletaan sellaiseen palvelukseen, joka päättyy 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen, kuitenkin siten muutettuna, että eläketapahtumavuodesta riippuen prosenttiluvun 20 asemesta käytetään seuraavia prosenttilukuja:

Eläketapahtumavuosi	20 %:n asemesta
1996	3
1997	6
1998	9
1999	12
2000	16

Lain 9 §:n 2—3 momenttia ja 18 f §:ää sovelletaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, joka alkaa tai tulee jatkettavaksi lain voimaantulon jälkeen. Lain 18 f §:n 2 momenttia sovelletaan lisäksi lain voimaantullessa jatkuvaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos 18 b §:n mukainen päätös annetaan lain ollessa voimassa.

Edunsaajalla, jonka oikeudesta valtion eläkelain mukaiseen eläkkeeseen on erikseen muussa laissa säädetty, on oikeus myös valtion eläkelain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun muuhun etuuteen.

Lain 10 §:n 4 momenttia ja 5 a §:n 1 momenttia sovelletaan sellaiseen eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Ennen vuotta 1943 syntyneeseen edunsaajaan, jolla tämän lain voimaantullessa on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen, sovelletaan kuitenkin edelleen valtion eläkelain 10 §:n 1 ja 3 momenttia sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa. Ennen vuotta 1940 syntyneeseen edunsaajaan sovelletaan tällöin kuitenkin valtion eläkelain 10 §:n 2 momenttia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 1994. Säännöstä sovellettaessa edunsaajalla katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuajana ja 1 päivänä tammikuuta 1996. Säännöstä ei kuitenkaan sovelleta edunsaajaan, jos hänellä on oikeus päivärahaan 31 päivän lokakuuta 1995 jälkeen alkaneen lomautuksen perusteella ja jos hän 29 päivänä helmikuuta 1996 mennessä uudelleen aloittaa työnteon sen työnantajan

lukuun, jonka palveluksesta hänet oli lomautettu.

Sen estämättä mitä edellä 9 momentissa säädetään, sovelletaan lain 10 §:n 1 ja 3 momenttia, sellaisina kuin ne olivat voimassa tämän lain voimaantullessa ja ennen vuotta 1940 syntyneeseen edunsaajaan valtion eläkelain 10 §:n 2 momenttia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 1994, laskettaessa eläkkeen määrää valtion eläkelain 5 §:n 4 momentissa tarkoitettua työkyvyttömyyseläkkeen jatkumisajalta, jos aikaisempi eläke on myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella.

Ennen lain voimaantuloa tapahtuneeseen palvelukseen sovelletaan 10 §:n 8 momenttia sellaisena kuin se oli lain voimaantulon hetkellä.

Tämän lain 12 §:n 1 momenttia sovelletaan sellaiseen eläkkeeseen, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen. Lakia sovelletaan myös niissä tapauksissa, joissa 13 §:n mukaisen uudelleen yhteensovituksen peruste on syntynyt tämän lain voimassa ollessa. Yhteensovitusraja on kuitenkin lain 12 §:n 1 momentista poiketen 66 prosenttia yhteensovitusperusteesta, jos edunsaaja on syntynyt ennen vuotta 1940 ja hänen eläkkeensä määräytyy 31 päivänä joulukuuta 1994 voimassa olleen valtion eläkelain 10 §:n 2 momentin mukaisesti.

Tällä lailla kumottua 12 §:n 5 ja 6 momenttia sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa alkaneisiin eläkkeisiin siten, että täydennysosan määrästä vähennetään tämän lain voimaantulosta lukien 60 markkaa kuukaudessa. Jos täydennysosan määrä 31 päivänä joulukuuta 1995 on enintään 250 markkaa kuukaudessa, vähennetään siitä 1 päivästä tammikuuta 1997 lukien 40 markkaa kuukaudessa, 1 päivästä tammikuuta 1998 lukien 40 markkaa kuukaudessa, 1 päivästä tammikuuta 1999 lukien 40 markkaa kuukaudessa, 1 päivästä tammikuuta 2000 lukien 40 markkaa sekä 1 päivästä tammikuuta 2001 lukien 30 markkaa kuukaudessa. Jos täydennysosan määrä 31 päivänä joulukuuta 1995 on yli 250 markkaa kuukaudessa vähennetään siitä 1 päivästä tammikuuta 1997 lukien 80 markkaa kuukaudessa, 1 päivästä tammikuuta 1998 lukien 80 markkaa kuukaudessa, 1 päivästä tammikuuta 1999 lukien 80 markkaa kuukaudessa, 1 päivästä tammikuuta 2000 lukien 80 markkaa sekä 1 päivästä tammikuuta 2001 lukien 57 markkaa kuukaudessa. Eläkkeestä vähennetään enin-

tään maksettavan täydennysosan määrä. Täydennysosaa maksetaan näin vähennettynä edunsaajan iästä riippumatta enintään siihen asti, kunnes hän saa kansaneläkelain nojalla oikeuden eläkkeeseen, jonka määrä on suurempi kuin nolla.

Lain 15 a §:n 8 momenttia sovelletaan

työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketa-
pahtuma sattuu tämän lain voimaantultua.

Lain 16 §:ää sovelletaan eläkkeeseen, jota maksetaan lain voimassaoloajalta.

Tällä lailla kumottua 18 d §:n 2 momenttia sovelletaan edelleen kuntoutukseen, jota koskeva päätös on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

Laki

valtion perhe-eläkelain 9 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain (774/68) 9 §:n 2 momentti ja 11 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 9 §:n 2 momentti 8 päivänä helmikuuta 1991 annetussa laissa (231/91) ja 11 §:n 1 momentti 29 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (665/76), seuraavasti:

9 §

Perhe-eläkkeen korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päiväältä, ei kuitenkaan ajalta ennen kuin kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona edunsaajat ovat esittäneet valtiokonttorille vaatimuksensa sekä perhe-eläkkeen perustetta ja määrää koskevan sellaisen selvityksen kuin heiltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös valtiokonttorin mahdollisuudet hankkia selvitys. Saman päätöksen perusteella myöhemmin suoritettavalle perhe-eläke-erälle korotus kuitenkin lasketaan eräpäivästä. Milloin valtiokonttorin antamaan päätökseen on haettu muutosta valittamalla, voi valtion eläkelautakunta tai valitusoikeus määrätä, että korotus lasketaan myöhemmästä ajankohdasta, jos valtiokont-

tori osoittaa muutoksenhaun aikana tapahtuneen oleellisen muutoksen jonkun edunsaajan olosuhteissa.

11 §

Edunjättäjän eläkkeen perusteena oleva palkka tarkistetaan perhe-eläkettä myönnettäessä ja 8 §:ää sovellettaessa niiden indeksilukujen mukaan, jotka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1996. Lain 11 §:ää sovelletaan eläkkeeseen, jota maksetaan lain voimassaoloajalta.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1995

